

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора медичних наук, професора кафедри загальної практики – сімейної медицини Навчально – наукового інституту післядипломної освіти Харківського національного медичного університету Черкашиної Лідії Володимирівни на дисертаційну роботу Сарайрех Анас Аталла Салем «Удосконалення лікування хворих на розацеа методами ангіокорегуючої терапії з урахуванням показників вазорегуляторних систем організму», подану на захист до разової спеціалізованої вченої ради у Сумському державному університеті на здобуття наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

1. Ступінь актуальності теми дисертаційної роботи.

Дисертаційна робота Сарайрех Анас Аталла Салема присвячена актуальній проблемі сучасної дерматовенерології – підвищення ефективності лікування хворих на розацеа шляхом комплексної диференційованої терапії на підставі з'ясування ролі вазоактивних медіаторів (простаноїдів та нейропептидів). Це обумовлено тим, що рожеві вугрі (розацеа) відносяться до розповсюджених хронічних запальних захворювань шкіри, при якому ушкоджується переважно шкіра обличчя, а основними характеристиками перебігу сьогодення даного захворювання є прогресивний перебіг із персистуючою еритемою, телеангіектазіями з епізодами запалення, що й спонукає до більш поглиблених і ретельних підходів як до його діагностики, так і до терапії. Незважаючи на велику кількість проведених досліджень, етіологія цього захворювання до кінця остаточно не з'ясована, а в патогенезі розацеа провідна роль відводиться судинним розладам, патології шлунково-кишкового тракту, дисфункції ендокринної системи, психосоматичним, імунним порушенням, а також низці різноманітних екзо- та ендогенних провокуючих факторів. З урахуванням топографії ураження шкіри, зокрема, візуально відкриті для оточуючих ділянки шкіри (передусім – обличчя),

величезною кількістю методик, способів, алгоритмів лікування такої категорії пацієнтів та тенденції до зростання частоти захворюваності й визначають дану патологію шкіри як актуальну не тільки медичну, але й соціальну та економічну проблему сучасної дерматології.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота Сарайрех Анас Аталла Салем на тему «Удосконалення лікування хворих на розацеа методами ангіокорегуючої терапії з урахуванням показників вазорегуляторних систем організму» була виконана в межах інтегративної комплексної науково-дослідної роботи Сумського державного університету та Одеського національного медичного університету: «Обґрунтування сучасних підходів до діагностики, лікування і профілактики хронічних дерматозів та захворювань, що передаються статевим шляхом» (номер державної реєстрації 0116U008932). В цій науково-дослідній роботі автор брав активну участь як виконавець.

3. Ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків та рекомендацій.

Наукові положення, висновки, рекомендації, які сформульовані дисертантом у роботі, є достатньо обґрунтованими та викладені в логічній послідовності. Основні наукові положення і висновки базуються на достатній кількості спостережень – 107 хворих на розацеа. Використано достатній спектр як загально-клінічних, так і спеціальних лабораторних досліджень, дані яких опрацьовані сучасними статистичними методами (пакет ліцензійної програми «STATISTICA[®] for Windows 6.0»).

Достовірність одержаних результатів підтверджується системним підходом до комплексного вирішення наукових та практичних задач, забезпечується використанням апробованих методів досліджень, конкретно та чіткою постановкою задач і детальним обґрунтуванням основних положень та висновків.

У результаті проведення дисертаційного дослідження дисертанту вдалось розкрити та вирішити в повному обсязі поставлені його мету та завдання. До

кожного розділу роботи приведені логічні висновки, які дозволяють коротко та повно зрозуміти суть кожного етапу дослідження та практичну значущість отриманих результатів. У кінці дисертаційної роботи наводяться загальні висновки, що в повній мірі відображають та логічно поєднують отримані результати та дають можливість їх застосування на практиці.

4. Наукова новизна положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації. Наукова та практична цінність.

Наукова новизна дослідження полягає у використанні при обстеженні хворих на розацеа комплексного дослідження ангіорегуляторних біологічно активних сполук (нейропептидів, ейкозаноїдів).

Встановлено у хворих на розацеа зв'язки між клінічними особливостями перебігу дерматозу і дослідженими показниками ангіорегуляторних сполук. Удосконалено систему лікування хворих на розацеа шляхом комплексного призначення загальної та топічної ангіокорегуючої терапії.

Вивчено механізми впливу розробленого комплексного лікування хворих на розацеа з використанням загальної та топічної ангіокорегуючої терапії на досліджені показники вазорегуляторних сполук організму.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що автором розроблено, науково обґрунтовано та запропоновано новий спосіб лікування хворих на розацеа, який полягає в комплексному призначенні загальної та топічної терапії з використанням ангіопротектору (Флебодіа) та топічної дарсонвалізації, що дає змогу покращити найближчі (у 1,8 раза частіше забезпечити клінічне одужання та значне покращення) і віддалені клінічні результати (у 1,7 раза знизити частоту виникнення рецидивів) та попереджає розвиток більш тяжких форм дерматозу.

5. Значення для науки та практики, шляхи використання результатів.

Практичне значення та подальша реалізація результатів дисертаційної роботи, що присвячене удосконаленню лікуванню хворих на розацеа, дозволяє у більш короткі терміни досягти клінічного одужання таких хворих, знизити частоту виникнення рецидивів захворювання та забезпечити профілактику

розвитку його ускладнень. Практичне значення одержаних результатів роботи підтверджується розробленим способом лікування хворих на розацеа, який полягає у призначенні в системі комплексного лікування ангіокорегуючої терапії загальної (Флебодія) та топічної (дарсонвалізація). Такий підхід в системі терапії хворих на розацеа є науково обґрунтованим, що дозволяє скоротити терміни лікування хворих та забезпечити профілактику розвитку ускладнень і є доцільним як з економічних так і з соціальних аспектів сучасної галузі медицини.

Практична значущість отриманих результатів дослідження підтверджується наявністю конкретних висновків, рекомендацій, а також актами впровадження результатів дисертаційної роботи: у практичній діяльності: Медичного центру «Еледія» (м. Суми), КНП «Одеський обласний шкірно-венерологічний диспансер Одеської обласної ради», а також у педагогічний процес кафедр: шкірних та венеричних хвороб Вінницького національного медичного університету ім. М. І. Пирогова і Дніпровського державного медичного університету; дерматовенерології та косметології з курсом дерматовенерології і естетичної медицини факультету післядипломної освіти Запорізького державного медичного університету, що підтверджено відповідними актами впровадження, наведеними в Додатку дисертації.

6. Повнота викладення наукових результатів дисертації в опублікованих працях.

Проаналізувавши наукові праці Сарайрех Анас Аталла Салем, можна стверджувати що отримані дисертантом нові наукові результати та висновки, відповідають умовам наукової новизни та вимогам МОН України, що пред'являються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Основні наукові положення, висновки та одержані результати у повній мірі висвітлено 16 наукових робіт, у тому числі: 10 статей у наукових виданнях (6 – у моноавторстві), що входять до міжнародних наукометричних баз даних наукового цитування (у тому числі 1 – Web of Science та 7 – за кордоном); 6 тез

доповідей у збірниках матеріалів наукових конференцій.

7. Відповідність дисертації встановленим вимогам, що затверджені МОН України, та її завершеність.

У розділі 1 «Сучасний стан проблеми етіопатогенезу, клініки та лікування розацеа (огляд літератури)» дисертант провів ґрунтовний аналіз даних сучасної літератури (244 джерел), зосередивши свою увагу на аналізі основних ланок етіології та патогенезу розацеа та особливостях клінічного перебігу та лікування хворих на розацеа.

У розділі 2 «Матеріали та методи дослідження» наведений детальний клінічний опис хворих на розацеа та контрольної групи, що сформували дизайн дослідження, чітко окреслений перелік критеріїв включення та виключення, поданий статистичний опис за віком, тяжкістю перебігу хронічного дерматозу, наявними шкідливими звичками, ґрунтовно описана методологія роботи. Засвідчена відповідність проведеного дослідження основним біоетичним та морально-правовим нормам згідно чинних нормативних документів та законам України.

У розділі 3 «Дані загальних клініко-лабораторних та психологічних обстежень хворих на розацеа до лікування» за результатами загального клініко-лабораторного обстеження 107 жінок, хворих на розацеа, еритематозно-телеангіектатична стадія дерматозу виявлена у 43 (40,2%), папуло-пустульозна – у 64 (59,8%). У жінок репродуктивного віку (до 35 років) виявлено високий відсоток наявності поєднаної патології шкіри та репродуктивної системи синдромного характеру. Встановлено, що наявність приливів та висипки на видимих ділянках шкіри (обличчя, декольте) призводить до розладів психоемоційного реагування жінок, і у всіх обстежених, за даними психологічного опитувальника, виявляються дисморфофобії різного ступеня виразності.

У розділі 4 «Результати імуноферментних досліджень хворих на розацеа до лікування» імуноферментними дослідженнями встановлено, що у обстежених жінок, хворих на розацеа, у порівнянні з фізіологічними

значеннями до їх лікування були достовірно змінено вміст у крові простагландинів E2 та F2 α , субстанції P (збільшені рівні) та лей-енкефаліну (зменшені рівні). Порушення в регуляторних системах простагландинів та нейропептидів свідчать про те, що як і для багатьох інших функціональних молекулярних систем, їм притаманні синергізм, дублювання та потенціювання механізмів дії, які впливають на функції певних структур – як регулюючих (загальних та місцевих), так і медіаторних (каскадність прозапального ефекту).

У розділі 5 «Обґрунтування комплексного лікування хворих на розацеа» розроблена нова методика індивідуалізованого диференційованого комплексного лікування жінок, хворих на розацеа, при якій з урахуванням отриманих даних клінічного та лабораторного обстежень (встановлення ролі порушень вазорегуляторних молекулярних сполук в патогенезі та клінічному перебігу дерматозу) на фоні стандартної терапії використовується ангіокорегуючий препарат загальної дії (діосмін – «Флебодіа») та топічна (місцева) дарсонвалізація шкіри обличчя, що є патогенетично обґрунтованим при цьому захворюванні.

У розділі 6 «Клініко-лабораторні результати лікування хворих на розацеа» отримані дані порівняльного статистичного аналізу свідчать про те, що призначення топічної дарсонвалізації сприяє в більшій мірі відновленню змінених показників нейропептидної регуляції (третья група), ніж використання діосміну («Флебодіа»), і навпаки – у другій групі призначення діосміну («Флебодіа») в більшій мірі сприяє відновленню змінених показників простаноїдної регуляції, ніж у третій; поєднання цих методів суттєво підвищує ефективність комплексної терапії в плані впливу на ці регуляторні молекулярні сполуки (простагландини та нейропептиди), що і спостерігалось в четвертій (основній) групі хворих, де відмічалися найкращі клінічні показники як у найближчому, так і віддалених періодах спостереження.

У розділі 7 «Аналіз та узагальнення результатів» автор проводить аналіз результатів власної роботи, порівнює отримані дані з оприлюдненими раніше результатами інших дослідників. У цьому розділі автор аналізує та узагальнює

отримані дані. В кінці роботи дисертант підсумовує основні здобутки дисертаційної роботи, формулюючи 7 висновків, які ґрунтуються виключно на результатах власного дослідження. Висновки відповідають поставленим завданням та меті роботи. Дисертантом також запропоновані практичні рекомендації, які виходять із проведеного наукового дослідження.

Після глибокого вивчення дисертації, можна прийти до висновку, що дисертаційна робота здобувача відповідає чинним вимогам МОН України, містить у своїй структурі зміст, анотацію (подана двома мовами), вступ, список опублікованих праць за темою дисертації, шести розділів, висновки до кожного розділу, загальні висновки роботи, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг дисертації становить 170 сторінок машинописного тексту, із яких основний текст – 135 сторінок, має 10 рисунків та 22 таблиці.

Всі пункти викладені коректно та у повній мірі відображають проблематику і наукові шляхи її вирішення.

Дисертаційна робота характеризується науковою стилістикою викладення матеріалу, логічністю, послідовністю і структурованістю, наявністю обґрунтувань до кожного кроку. Кожне дослідження має завершеність та статистичну базу з посиланнями на першоджерела. Наукова робота має достатню кількість ілюстративного матеріалу.

Таким чином можна зробити висновок що, дисертаційне дослідження є завершеним і повністю відповідає вимогам викладеним у Постанові Кабінету міністрів «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 № 44.

8. Оформлення дисертації.

За мовою, структурою, змістом та стилем написання, дисертаційна робота повністю відповідає вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим МОН України, наказ № 40 від 12.11.2017.

9. Академічна доброчесність.

У ході вивчення та аналізу, порушень академічної доброчесності в дисертації та наукових публікаціях автора, у яких висвітлюються основні наукові результати дисертації, виявлено не було.

10. Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

При рецензуванні дисертаційної роботи Сарайрех Анас Аталла Салем виникли окремі зауваження та питання:

Зауваження:

1. При оформленні тексту в декількох випадках спостерігались орфографічні погрішності.
2. Занадто структурований розділ «Огляд літератури». Можливо деякі підрозділи логічно було об'єднати.
3. Резюме окремих підрозділів, можливо, надмірно наповнені деталізацією.

В якості дискусії дисертанту запропоновано відповісти на наступні питання:

1. Чому Ви досліджували саме простагландини та нейропептиди?
2. Чому Ви досліджували 2 різних класи простогландинів?
3. Чи мали вплив результати Ваших досліджень на вибір методу лікування хворих?

Зазначені зауваження жодним чином не знижують наукову цінність роботи та мають дискусійний характер і не впливають на загальне позитивне враження щодо дисертаційного дослідження Сарайрех Анас Аталла Салем.

Дисертаційна робота є одноособово створеною кваліфікаційною науковою працею, яка містить сукупність результатів та наукових положень, поданих автором для публічного захисту та повністю відповідає вимогам спеціальності 222 – Медицина.

11. Загальна оцінка дисертаційної роботи та її відповідність встановленим вимогам.

Дисертаційна робота Сарайрех Анас Аталла Салем являє собою логічно завершене, самостійно виконане дослідження.

Зміст та виклад дисертації повністю відповідає всім поставленим

завданням на початку дослідження та меті у повному обсязі. Наукові положення, що мають відображення у роботі містять наукову новизну та є повністю відображеними у наукових виданнях як України так і світу. За кількістю та обсягом наукові публікації відповідають чинним вимогам МОН України, щодо можливості присудження наукового звання доктор філософії. Текст дисертації виконано науковим стилем, логічно структуровано, містить необхідну для дисертації кількість висновків та новизну, кожен розділ має обґрунтовані та логічні висновки. Зміст та напрям наукового дослідження відповідає профілю спеціальності 222 «Медицина».

Таким чином, на підставі викладеного можна зробити висновок, що дисертаційне дослідження Сарайрех Анас Аталла Салем на тему «Удосконалення лікування хворих на розацеа методами ангіокорегуючої терапії з урахуванням показників функціонального стану вазорегуляторних системи організму» за змістом та оформленням відповідає чинним вимогам Порядку проведення експерименту з присудження доктора філософії, що затверджено Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктор філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради пі закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» від 12.01.2022 року № 44, а її автор – Сарайрех Анас Аталла Салем заслуговує на присудження наукового ступеня – доктор філософії за спеціальністю 222 «Медицина».

Офіційний опонент
професор кафедри
загальної практики – сімейної медицини
Навчально – наукового інституту
післядипломної освіти Харківського
національного медичного університету,
доктор медичних наук, професор

Черкашина Черкашина Л.В.